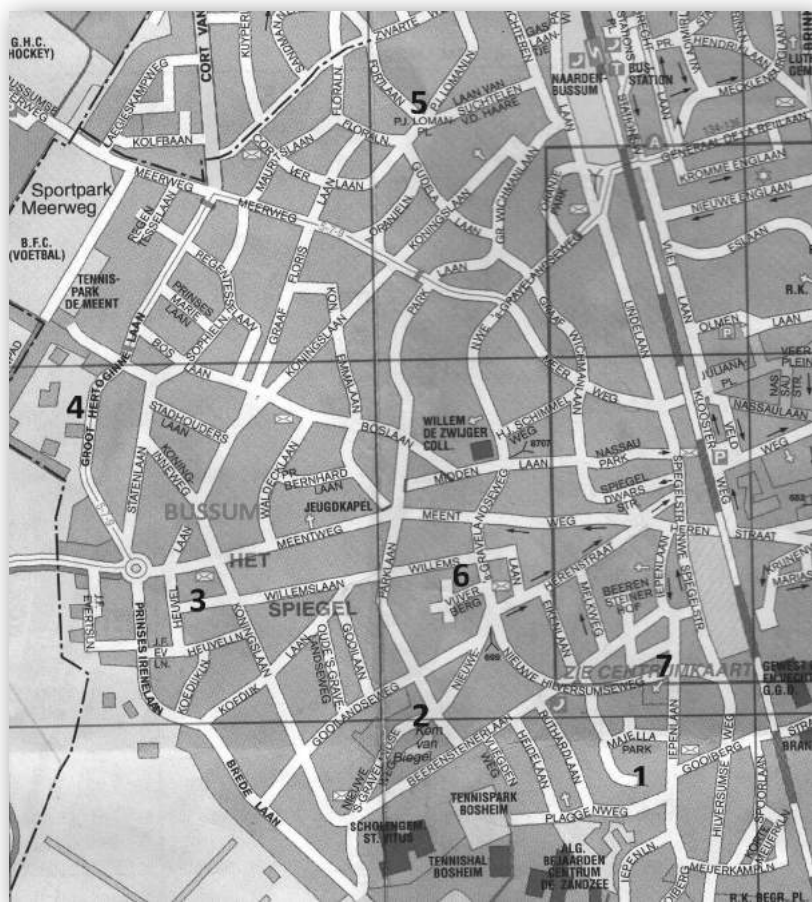

Groene ruimten in het Spiegel

Klaas Oosterom

In dit artikel worden in aansluiting op het artikel 'De groene wijk het Spiegel' in dit nummer een aantal locaties in het Spiegel beschreven waar het groen in combinatie met de (al dan niet bebouwde) omgeving royaal aanwezig is of was. De beschreven items zijn een persoonlijke keuze van de auteur en vormen geen uitputtend overzicht. Veel van de beschreven locaties krijgen op Open Monumenten Dag 2012 aandacht door middel van georganiseerde rondleidingen op de fiets. De cijfers in de tekst verwijzen naar de cijfers op de plattegrond bij dit artikel.

Het Spiegel; detail Falkplattegrond van Bussum; de cijfers verwijzen naar de beschrijvingen in het artikel

Majellapark [1]

In het Majellapark staat het gerestaureerde torentje van de kapel van het ziekenhuis. Dit ziekenhuis, genoemd naar de Italiaanse volksheilige Gerardus Majella, werd in 1915 gebouwd op de plek waar villa Spiegelheuvel stond. Deze villa stond op een ruim perceel van ongeveer 2 hectare. In 1967 is het ziekenhuis zeer sterk uitgebreid met hoogbouw en kwam de hoofdingang aan de Nieuwe Hilversumseweg te liggen, naast de kerk van de Nederlandse Protestantse Bond. In 1990 werd het ziekenhuis gesloten, het complex werd gesloopt en in de jaren 1995-1997 werd het huidige woonwijkje 'Majellapark' gebouwd. Van de tien beukenbomen van meer dan 100 jaar oud zijn er nog vier over. De overige hebben het na de nieuwbouw niet gered. Nu zijn er jonge beuken en eiken geplant, waaronder een kurkeik.

Langs het eerste deel van de Nieuwe Hilversumseweg staan villa's met veel bomen. Een stukje voorbij het Majellapark, vóór Sarah's Cottage (gemeentelijk monument), staat een oude Corsicaanse den in het trottoir; tot 1967 behoorde dat tot de tuin van deze villa. In de tuin daartegenover is een valse Christusdoorn te zien.

De Kom van Biegel [2]

De Kom van Biegel is ontstaan door zandwinning voor villa Solitude van de familie Biegel (op de plek van die villa staat nu Villa Catalpa). Waar nu tegenover de Kom van Biegel het appartementencomplex van W.M. Dudok staat, stonden

Gevelde beuk in Majellapark 2005. (Foto auteur)

*De Kleine Johannes
bij de Kom van Biegel.
(coll. HKB)*

enkele villa's waaronder Villa Dennekamp. In deze villa woonde de schrijver Frederik van Eeden tot 1898. Daarom werd het beeld van zijn romanfiguur 'De kleine Johannes' in het park geplaatst op een plek ter hoogte van de toen al afgebroken villa van Van Eeden. Het park wordt omzoomd door diverse boomsoorten: linde, taxus, treurwilg, watercypres, catalpa, beuk, ceder, zilversdoorn. Twee gebouwen bij de kom waren hotels/pensions: Beerestein (aan de westkant, nu kinderopvang) en Edinoor (oostkant, nu een kantoorvilla). Ten zuiden van de Kom lag de zandafgraving De Zandzee, waar

vanaf 1939 een recreatiemeertje was. Aansluitend ligt ten westen van de kom (tegenover de kinderopvang) het Beeresteinplantsoentje met oude bomen.

Willemslaan [3]

Aan de Willemslaan liggen drie, in 1919 gebouwde, naast elkaar gelegen woningen van architect Rebel. Deze woningen op nummers 36, 38 en 40 heten respectievelijk Maentje, Zonneke en Starretje. Van nummer 40 zijn het huis, de tuin en het hekwerk in oorspronkelijke staat teruggebracht.

Van 1898 tot 1939 zouden we, door de Willemslaan kijkend in de richting van de Heuvellaan, de zijkant van een kasteelachtige villa in een park gezien hebben: villa Maria's Heuvel. Voor 1900 was dit terrein een wandelpark met op de grens van de Meent een uitspanning, het melkhuysje. De villa keek uit op de Maria's Heuvel. Op de plek van de (afgegraven) heuvel is nu een parkje met bungalows gebouwd, met de entree aan de Groot Hertoginnelaan.

J.F. Evertslaan

Deze laan is genoemd naar de Bussumse gemeentearchitect (van 1884 tot 1901) die onder andere tekende voor het oude raadhuis van Bussum en voor villa Maria's Heuvel. Aan het eind van deze laan, vlak bij de Meentweg, is het zeer rustig en zijn in het groen enige mooi villa's te zien.

Prinses Irenelaan

Een stukje voorbij de J.F. Evertslaan, staat langs de Prinses Irenelaan, staat een ongeveer 70-jarige om-

vangrijke schietwilg, voor het nieuw gebouwde landgoed 'De Wilde Roos' op het terrein van de voormalige rozenwekerij De Wilde. Deze boom is ook vermeld in het artikel 'Bomen in het Spiegel' elders in dit blad en er staat een foto van op p.17.

Omgeving Meentwijk, Groot Hertoginnelaan [4]

Achter de hoge heg is de bovenkant te zien van een, in een royale tuin gelegen, rietgedekt landhuis met klokkenstoel. Het rijksmonument 'Meentwijk' is in 1912 ontworpen door architect K.P.C. de Bazel. Daarachter ligt het terrein van de Nierstichting, dat grenst aan het weiland dat binnen enkele jaren deel zal uitmaken van de natuurcorridor tussen het Naardermeer en de Gooise heide. Aan de rand van het weiland staan monumentale beuken en eiken. Een zijweg van de Groot Hertoginnelaan is de Regentesselaan. Op de splitsing van de Prins Mauritslaan en de Regentesselaan staat een grote ceder van ongeveer 100 jaar oud.

Willemslaan 40. (Foto auteur)

P.J. Lomanplein [5]

Hier werd in 1876 de imposante villa Gabriëlle gebouwd, op een terrein dat omsloten was door de Floralaan, de Zwarteweg, de Fortlaan en het P.J. Lomanplein. De latere bewoners, familie Krasnapolsky (van het Grand Hotel in Amsterdam), hernoemden het huis tot Villa Anna. Op het terrein van de voormalige villa, bij de ingang van de huidige school De Opmaat, staat een rode beuk, mogelijk 175 jaar oud, en een iets jongere linde.

De royale witte villa aan de Floralaan 2A was het koetshuis (met bovenwoning) van de villa Gabriëlle. Op het zeer ruime terrein, ook wel Helenapark genoemd, stonden kassen en was een boomgaard aangelegd. Op adres Fortlaan nummer 1 is in 1916 een

villa gebouwd met de daarna verwijzende naam, 'Huize de Boomgaard'. Een opmerkelijk detail is de aan de trottoirzijde gemetselde poort, als entree naar de villa. Op de hoek van de Floralaan en de Graaf Florislaan staan twee linden, die ook op de foto staan uit 1930 met de villa Colette (op het perceel van villa Colette staan nu vier bungalows).

Rechts op het Lomanplein, waar de Laan Van Suchtelen van de Haare uitkomt, staan aan de rand voor een windsingel met oude eiken in een particuliere tuin, de bank en de lantaarn (gemeentelijke monumenten) die burgemeester Van Suchtelen van de Haare in 1903 op zijn 70e verjaardag, respectievelijk in 1908 bij zijn 25-jarig ambtsjubileum kreeg.

In de tuin van Koningslaan 6 (Soli Deo Gloria, rijksmonument), hoek Gudelalaan staat een majestueuze rode beuk. Daartegenover in de tuin van nummer 13 twee oude beuken.

Op de kruising van de Parklaan met de Meerweg staan vier villa's met monumentenstatus. Langs de Parklaan zijn tal van goed onderhouden tuinen te zien. Nummer 31 is een kleine villa met tentdak (gemeentelijk monument), gebouwd door K.P.C. de Bazel. Op nummer 33 is villa Het Akkertje gebouwd, met daarnaast opnieuw een schepping van De Bazel: villa Op den Akker, een rijksmonument. Architect De Bazel verbouwde in opdracht van Jan Veth een bestaande woning tot deze villa met atelier. Jan Veth was een kunstenaar en wetenschapper die rond 1900 veel kunstenaars rond zich verzamelde. Later werd de villa het Sint Olavshuis, waar missiezusters woonden. Inmiddels wordt het huis weer particulier bewoond.

Ter hoogte van het Willem de Zwijger College staan twee bijzondere rijksmonumenten in het groen: de Spiegelkerk en schuin daar tegenover Villa Tindal, in 2011 verkozen tot het mooiste gebouw van Bussum. Willemslaan 5 en 7 (Bella Vista, een rijksmonument) zijn villa's uit verschillende tijdperken.

Vijverberg [6]

In de periode dat het Spiegel nog volop in ontwikkeling was, werden in grondpercelen geïnteresseerden

van het station afgehaald en met een koetsje eerst naar Villa Vijverberg (1883) gereden. Met de grond die vrijkwam bij het graven van een vijver in de tuin werd een heuvel opgeworpen, waar de villa 'Vijverberg' naar werd genoemd. Op het terrein van deze villa werden tal van bijzondere bomen geplant. De villa kwam te staan aan de Willemslaan op de hoek van de Nieuwe 's-Gravelandseweg. De vijver werd ook wel naar de bewoner de 'Kom van Zwaardemaker' genoemd.

In 1965 is de villa afgebroken en werd de Nieuwe 's-Gravelandseweg verbreed. Nu staan op het terrein vijf appartementengebouwen in chaletstijl (uit 1985) en nog steeds staan er veel bomen. Bij de hoofdentree staan een zilverlinde en een Noorse esdoorn, in het midden een jonge tulpenboom en naar de achterste oprit een hemelboom. Op het terrein staan zomer-eiken; op de heuvel een zilversdoorn en een rode beuk. Nabij de hoek Willemslaan/Nieuwe 's Gravelandseweg staan twee Hollandse linden. Veel bomen zijn ouder dan 100 jaar.

Kerk van de Nederlandse Protestantenvond [7]

C.J. Kruisweg was de architect van dit in 1915 gebouwde gemeentelijk monument. Rondom de kerk staan elf eikenbomen, een beuk en een iep, waardoor een deel van het kerkje, en met name de kleine zadeldaktoeren, niet erg zichtbaar is. De bomen zijn ongeveer even oud als de kerk.

De meeste van de in dit artikel genoemde locaties zijn vanaf de openbare weg te zien, en zien er in ieder jaargetijde weer anders uit. Tijdens de fietsexcursies op Open Monumentendag 2012 zal er letterlijk bij worden stilgestaan, maar niets verhindert u later zelf (nog) eens te gaan kijken.

Met dank aan velen, in het bijzonder Gerrit Nieskens en Guusje Hent, die ook bij het artikel 'De groene wijk het Spiegel' betrokken waren.

Klaas Oosterom is secretaris HKB en verwoordt en verbeeldt regelmatig de historie van Bussum, zowel in dit tijdschrift als ook in het BussumsNieuws